

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Wójcik pt. Odporność psychiczna jako determinanta osiągnięć sportowych w wybranych dyscyplinach olimpijskich.

Wprowadzenie

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska pt. *Odporność psychiczna jako determinanta osiągnięć sportowych w wybranych dyscyplinach olimpijskich* autorstwa mgr Katarzyny Wójcik mieści się w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauk o kulturze fizycznej.

Praca doktorska składa się z:

1. strony tytułowej,
2. oświadczenie autorki stanowiącego o samodzielności przygotowania tejże rozprawy,
3. spisu treści,
4. streszczeń w języku polskim i angielskim,
5. lapidarnego „Wstępu”, który w zaleceniach stylu redagowania tekstów naukowych APA (7th edition) należałoby potraktować jako po prostu wprowadzenia do rozdziału teoretycznego,
6. wyczerpującego, zdaniem recenzenta, rozdziału o nazwie „Teoretyczne podstawy badań własnych”, składającego się z 3 podrozdziałów (które stanowią podłoże sformułowania przez autorkę problemu badawczego), na szczególną wysoką ocenę zasługuje część pierwsza, poświęcona problematyce odporności psychicznej, w której badana zmienna została scharakteryzowana wieloaspektowo;
7. rozdziału o nazwie „Podstawy metodologiczne badań własnych” (składającego się z 7 podrozdziałów, opisującymi cel badań, pytania badawcze, zmienne i ich klarowne wywskaźnikowanie, opis użytych testów psychologicznych, charakterystykę osób badanych [elitarna grupa 98 wybitnych sportowców! brawo!], procedurę badań oraz poprawny wybór statystycznych testów weryfikacji postawionych pytań [hipotez?] badawczych; dlaczego w tej części brakuje hipotez?, to nie zarzut ale zachęta adresowana do autorki celem podjęcia dyskusji na ten temat);
8. rozdziału prezentującego „Wyniki badań własnych” autorki, wraz z podrozdziałami opisującymi zróżnicowanie aspektów odporności psychicznej ze względu na: a/ płeć, b/ klasę

sportową, (trzy poziomy), c/ wiek i staż treningowy osób badanych, d/ nominalne zróżnicowanie rodzaju kwalifikacji olimpijskiej na igrzyska w Tokio 2020, e/ poszukiwanie osobowościowych predyktorów kwalifikacji olimpijskiej, f/ określenie związków odporności psychicznej ze stanami przedstartowymi, motywacja i stylami (strategiami?) radzenia sobie;

9. poprawnie przeprowadzonej Dyskusji i Wnioskowania (adekwatnych do wcześniej postawionych pytań badawczych),

10. bibliografii (277 pozycji literatury),

11. spisu rycin i tabel (9 rycin i 38 tabel).

Pojemność rozprawy stanowi 118 stron wydruku A4. Praca zawiera w swojej treści część teoretyczną oraz empiryczną. Proporcje pomiędzy fragmentami dotyczącymi teorii (od 9 do 45) oraz fragmentami dotyczącymi aspektów empirycznych (46 do 93) nie budzą większych zastrzeżeń. Może formułując krótki wniosek o potrzebie wsparcia rozwojowego (nie jestem upoważniony, aby nazywać tę potrzebę jako terapeutyczną czy po prostu rozwojową) osób badanych w zakresie odporności psychicznej, warto byłoby choć zarysować ramowy program takiego wsparcia. Jak stadialnie (etapowo) rozwijać prężność czy twardość psychiczną zawodników dyscyplin olimpijskich?

Ocena merytoryczna rozprawy doktorskiej

Rozprawa w sposób naturalny dzieli się na dwie części: teoretyczną i empiryczną.

Teoretyczna część rozprawy składa się z trzech rozdziałów (1. Znaczenie odporności psychicznej w rywalizacji sportowej, 2. Inne wybrane psychologiczne uwarunkowania wyniku sportowego, 3. Charakterystyka wybranych dyscyplin sportowych). W tych rozdziałach odniesiono się do najważniejszych zjawisk dotyczących omawianego zagadnienia, zdefiniowania kluczowych pojęć, a także przeglądu literatury z owego zagadnienia.

Cytowana w pracy literatura składa się z 269 pozycji, z czego około 31 pozycji to literatura najnowsza (do 5 lat), ok. 68 pozycji to literatura aktualna (do 10 lat), pozostałe pozycje ok. 170 to literatura starsza niż 10 lat. Proporcje między literaturą polskojęzyczną a anglojęzyczną są godne podkreślenia. Literatura anglojęzyczna to ok. 191 pozycji, literatura polskojęzyczna to ok. 78 pozycji. Źródła netograficzne stanowią 8 pozycji.

Dlaczego autorka rozprawy wyodrębniła netografię spośród całej reszty pozycji bibliografii? Proszę o krótkie odniesienie się do tego pytania (np. w kontekście najnowszych zaleceń APA, 7th edition).

Pierwszy podrozdział teoretyczny ukazuje znaczenie odporności psychicznej w osiągnięciu wyniku sportowego. Właśnie ta część zasługuje na szczególne wyrazy uznania. Zmienna objaśniająca (odporność psychiczna) została w tym miejscu opisana zarówno w aspekcie strukturalnym (w ujęciu wielu autorów), rozwojowym jak i funkcjonalnym. Pragnę podkreślić, że zagadnienia zarówno rezyliencji, jak i twardości psychicznej, są wśród polskich badaczy relatywnie mało popularne. Oczywistym *novum* jest w pracy autorki pogląd, fakt że odporność psychiczna mediuje relację między stresogennym wyzwaniem sytuacji sportowej a najważniejszym dla sportowca rezultatem, czyli wynikiem sportowym.

Drugi podrozdział teoretyczny charakteryzuje tzw. inne wybrane konstrukty psychiczne, będące prognostykami wyniku sportowego. Autorka przybliżyła w nim najnowsze osiągnięcia nauki w zakresie rozumienia takich zagadnień jak stres psychologiczny i strategie/style radzenia sobie, charakterystykę różnych rodzajów lęku oraz motywacji sportowej. W rozdziale tym znajdziemy także koncepcję zasobów osobistych (sportowca), które bezpośrednio uzasadniają wybór konstruktów odporności psychicznej do zaprezentowanego w pracy modelu badań.

Trzeci podrozdział odnosi się do charakterystyki wybranych dyscyplin olimpijskich. Wśród opisanych agonistyk jednopodmiotowych, rywalizacji potencjalnej, znajdują się podnoszenie ciężarów, strzelectwo sportowe i niektóre konkurencje lekkoatletyczne. Wśród agonistyk współzawodniczenia wioślarstwo, kajakarstwo, pięciobój nowoczesny oraz niektóre konkurencje lekkoatletyczne. Zapasy i szermierka reprezentują w pracy agonistyki dwupodmiotowe walki, czyli agonistyki przeciwzawodniczenia. Z punktu widzenia problemu badań ma to niezwykle istotne znaczenie, ponieważ autorka rozprawy wybrała reprezentatywne spektrum różnych jakościowo dyscyplin sportowych do analizy swojego problemu badawczego. Jedynym uchybieniem tej części pracy jest relatywnie skrótowe potraktowanie przeglądu badań nad interesującym autorkę zagadnieniem odporności psychicznej w świetle polskiej i światowej literatury.

Empiryczna część dysertacji składa się z 3 rozdziałów empirycznych: 2. Podstawy metodologiczne badań własnych, 3. Wyniki badań własnych, 4. Dyskusja i wnioski.

W rozdziale 2 starannie przedstawiono metodologiczną charakterystykę badań własnych. Również rzeczowo opisano narzędzia badawcze, które zostały zastosowane w rozprawie. Metody statystyczne analizy badań przedstawiono dość krótko. Pytanie recenzenta

dotyczy sposobu pozyskania narzędzi do badań (testów), w związku z realizowanymi przez autorkę badaniami i obowiązującymi standardami metodologicznymi w realizacji badań naukowych. Proszę krótko odnieść się do wskaźników rzetelności i trafności (chyba mi tego akurat brakowało, wskaźników trafności?) pomiarów, czy ewentualnych zagadnień retranslacji w procesie wykorzystania testów psychologicznych do sportowego kontekstu polskich warunków badań.

Wyniki badań omawiane w rozdziale 3, zostały przedstawione w bardzo przejrzysty sposób. Zastanawia jedynie sformułowanie tematów poszczególnych podrozdziałów. Brakuje mi w nich istoty zgłębianych zagadnień np. Odporność psychiczna a płęć.

Dlaczego autorka w pracy o tematyce psychologicznej nie zastosowała się do najnowszych zaleceń American Psychological Association (7th Edition 2020 Copyright). Proszę o krótki komentarz i uzasadnienie wyboru nieco starszego standardu redakcji tekstów naukowych.

Ocena jakości edytorskiej rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska nie budzi zastrzeżeń recenzenta pod względem zarówno rzeczowości treści (w każdej jej części), poprawności terminologicznej, pojemności, jak też kompletności poszczególnych elementów.

Na pochwałę zasługuje również komunikatywny styl pisarski doktorantki. Niewątpliwie świadczyć to może o umiejętności przekazywania swojej wiedzy innym z wykorzystaniem słowa pisanego (jakże ważnej kompetencji każdego pracownika nauki).

Ze zdecydowanie pozytywną oceną recenzenta spotkała się również trafność i rzetelność prezentacji danych liczbowych. Oceniając ujęcie tabelaryczne (38 tabel) rozprawy, należy podkreślić zasadność ujęcia danych w formie tabel oraz przejrzystość tego rodzaju sposobu przekazu informacji liczbowych. Tabele są poprawnie sporządzone (wątpliwość budzi jedynie ich styl podpisania, niekiedy brakuje źródła, a zawarte w nich dane starannie wpisane), a ich całościowy spis znajduje się na stronach 117-118 rozprawy.

Większych krytycznych uwag recenzenta nie budzi również poprawność gramatyczna i ortograficzna pracy. Drobne uchybienia w tej sferze to na ogół zwykłe przejęzyczenia. Wartości rozprawy nie umniejsza niewielka liczba błędów interpunkcyjnych.

Wnioski końcowe recenzenta

Rozprawa dysertacyjna porusza nadal aktualny problem naukowy, zagadnienia naukowego opisanie i wyjaśnienia związku wybranych aspektów funkcjonowania osobowości z osiągnięciami sportowymi w olimpijskich dyscyplinach sportowych.

Praca doktorska pani mgr Katarzyny Wójcik spełnia standardy zarówno poprawności merytorycznej (np. poprawnie sformułowany temat, wyczerpujące określenie jego genezy, poprawne zapisane treści opisujące badania własne i fragmenty dotyczące analizy wyników, jak i metodologicznej (na szczególne wyróżnienie zasługują: koncepcja rozwiązania podjętego zagadnienia naukowego, odpowiednio dobrane i zastosowane metody i narzędzia badawcze, właściwe postępowanie zarówno podczas analizy wyników, jak i procesu wnioskowania).

Rozprawa dysertacyjna pani mgr Katarzyny Wójcik stanowi samodzielne rozwiązanie istotnego zagadnienia naukowego, a treść rozdziałów teoretycznych przekonuje recenzenta o tym, że autorka opanowała niezbędną wiedzę teoretyczną w zakresie dyscypliny naukowej, której dotyczy temat pracy.

Ocena jakości edytorskiej rozprawy doktorskiej jest również pozytywna.

Rozprawa doktorska kwalifikuje w pełni doktorantkę do nadania stopnia doktora w dyscyplinie nauk o kulturze fizycznej. Wnioskuje zatem o dopuszczenie mgr Katarzyny Wójcik do kolejnych etapów postępowania doktorskiego. Wniosek ten przedkładam właściwej Radzie Naukowej Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie.

Opracował:

Artur Ziółkowski